

Linköpings kommun
kommun@linkoping.se
Rektorn vid Askeby skola
mikael.bernhardsson@linkoping.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Askeby skola
i Linköpings kommun

Tillsyn av Askeby skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Linköpings kommun under hösten 2011 och våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Askeby skola besöktes av Skolinspektionen den 18 januari 2012.

I Askeby skola genomfördes en begränsad tillsyn som innebär att följande processer har granskats: det systematiska kvalitetsarbetet, arbetet med bedömning och betygsättning, elevers rätt till stöd samt till trygghet och studiero.

Helhetsbedömning

Askeby skola är en liten skola med endast två klasser; en i årskurs 4 och en i årskurs 5. Samarbete med motsvarande årskurser på andra skolor, överlämnande skolor och den skola där de flesta av eleverna kommer att fortsätta sin skolgång är därför betydelsefullt. Därför ser Skolinspektionen positivt på det planerade samarbetet som enligt rektorn och lärarna ska ske framöver. Rektorn betonar vikten av samarbete inom skolan och med andra skolor, men behöver ta ett större ansvar för att konkretisera dessa idéer och förankra dem hos personalen på skolan.

Elevernas kunskapsresultat är goda. Även om rektorn tar det övergripande ansvaret och har visioner för verksamheten, så behöver rektorn bli tydligare i sitt ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet på skolan. I det arbetet ingår att leda och samordna skolans utvecklingsarbete, med ökad tydlighet beträffande mål, visioner och riktning.

Lärare och elever genomför olika aktiviteter och insatser för att skapa en trygg miljö för eleverna. Insatser genomförs snabbt om problem med exempelvis konflikter uppstår. Dokumentation som gäller planering och uppföljning av arbete med att förebygga och förhindra kränkande behandling behöver dock förbättras, så att den kan utgöra det verktyg som författningarna avser.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Askeby skola i Linköpings kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Linköpings kommun att senast den 31 augusti 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Skolenhetens arbete för att motverka kränkande behandling av eleverna uppfyller inte författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero. I detta ingår att:

- Säkerställa att uppgifter om kränkande behandling anmäls till rektorn enligt författningarnas krav (6 kap. 10 § skollagen).
- Säkerställa att skolans plan mot kränkande behandling upprättas enligt författningarnas krav (6 kap. 6 och 8 §§ skollagen; Förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling (2006:1083).

Särskilt stöd

Åtgärdsprogrammen uppfyller inte författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd. I detta ingår att:

- Säkerställa att det av åtgärdsprogrammet framgår vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

De skriftliga individuella utvecklingsplanerna uppfyller inte författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning. I detta ingår att:

- Säkerställa att skriftliga individuella utvecklingsplaner innehåller omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i varje ämne eleven får undervisning i. Utvecklingsplanen ska dessutom sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleverna ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

På skolenheten bedrivs inte systematiskt kvalitetsarbete enligt författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen. I detta ingår att:

- Säkerställa att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 och 6 §§ skollagen).

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolenhetens arbete för att motverka kränkande behandling av eleverna uppfyller inte författningarnas krav.

Motivering:

Skyldighet att anmäla kränkande behandling

Av skollagen framgår att all personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn i sin tur är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förkommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionen vill särskilt framhålla att personalens och rektorns anmälningsskyldighet är kopplad till huvudmannens skyldighet att skyndsamt utreda omständigheterna och vidta eventuella åtgärder utifrån de uppgivna kränkningarna. Därmed behöver även anmälan till rektorn och huvudmannen ske skyndsamt.

Av intervju med lärare på Askeby skola framgår att de informerar rektorn vid upprepade kränkningar eller allvarliga incidenter. I annat fall hanterar de situationen inom personalgruppen. Enligt rektorn får huvudmannen kännedom om eventuella kränkningar en gång per månad.

Sammantaget måste rektorn säkerställa att personalen vid skolenheten känner till skyldigheten att anmäla alla fall av kränkande behandling till rektorn. Rektorn ska också anmäla till huvudmannen vid kännedom om kränkande behandling. Enligt Skolinspektionens bedömning innebär förfarandet på skolan att det dröjer alltför lång tid innan huvudmannen får information om kränkningarna. Skolinspektionen vill framhålla att anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där elever anser sig kränkta. Det ska inte göras någon värdering av hur allvarlig en kränkning är innan den anmäls till rektorn respektive huvudmannen.

Under tillsynens handläggningstid har rektorn på skolan infört en ny rutin som innebär att rektorn skyndsamt anmäler eventuella kränkningar till huvudmannen. Rektorn behöver dock fortfarande säkerställa att personalen vid skolenheten känner till skyldigheten att anmäla alla fall av kränkande behandling till rektorn.

Planen mot kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande be-

handling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

Askeby skolas plan mot kränkande behandling för läsåret 2011/2012 är gemensam för skolor och fritidshem i Bankekind, Örtomta och Askeby. Det går inte att urskilja de olika verksamheternas behov och således inte heller specifika åtgärder kopplade till dessa.

I planen beskrivs generella förebyggande insatser mot kränkande behandling. Men det finns ingen redogörelse för åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under det kommande året, kopplade till en kartläggning av situationen på skolan. Rutiner för hur skolan ska agera om vuxen kränker elev framgår inte. Det saknas också en beskrivning av hur föregående års åtgärder har genomförts.

Sammantaget behöver rektorn se till att skolans plan mot kränkande behandling uppfyller författningarnas krav. Rektorn behöver också se till att planen upprättas under medverkan av skolans elever.

Författning:

6 kap. 6, 8 och 10 §§ skollagen

Förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling (2006: 1083)

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Åtgärdsprogrammen uppfyller inte författningarnas krav.

Motivering:*Åtgärdsprogrammets innehåll*

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Askeby skola utarbetar åtgärdsprogram för elever som ska ges särskilt stöd. Skolinspektionen har tagit del av exempel på åtgärdsprogram som utarbetats under höstterminen 2011 och bedömer att innehållet i programmen inte helt motsvarar författningarnas krav.

I åtgärdsprogrammen framgår inte elevens behov tydligt. Åtgärdsprogrammen anger inte konkret vari svårigheterna ligger, kopplat till de kunskapskrav/mål som eleven befaras inte uppnå.

Inte heller beskrivs konkret och tydligt hur elevens behov ska tillgodoses. Det anges enbart att eleven ska ha enskild undervisning eller undervisning i grupp hos speciallä-

rare för att nå delmål som exempelvis "förbättra sin stavningsförmåga och skrivförmåga". Otydliga åtgärder kan bli svåra att genomföra och svåra att utvärdera. Samtliga åtgärdsprogram saknar information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Rektorn måste därför se till att åtgärdsprogrammen utarbetas i enlighet med författningarnas krav.

Beslut om åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn kan delegera denna beslutanderätt, förutom i de fall stödet innebär särskild undervisningsgrupp/enskild undervisning eller anpassad studiegång.

Rektorn och personal på Askeby skola beskriver en rutin som innebär att rektorn efter en pedagogisk kartläggning fattar beslut om att åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte. Med detta beslut bifogas information till föräldrarna om att beslutet kan överklagas. Därefter utarbetar klassläraren i samarbete med specialläraren åtgärdsprogrammet. Rektor beslutar inte om innehållet i åtgärdsprogrammet. Vårdnadshavarna har fått ta del av rektors beslut om att utarbeta åtgärdsprogram med tillhörande besvärshänvisning samt åtgärdsprogrammet.

Skolinspektionen bedömer att det beslut som rektorn fattar om att åtgärdsprogram ska utarbetas inte är det formella beslut om åtgärdsprogram som avses i bestämmelsen. Det är därmed inte heller överklagbart. Om åtgärdsprogram utarbetas ska rektorn, eller den person som rektorn delegerat till, besluta om detta. Innehållet i åtgärdsprogrammet ska vara en del av det beslutet. Beslutet i form av ett åtgärdsprogram ska skrivas under av rektorn som är beslutsfattare enligt författningen, eller av den som fått en delegation att fatta beslut. I beslutet ska också tydligt framgå information om föräldrarnas rätt att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd (besvärshänvisning).

Under tillsynens handläggningstid delegerade rektorn beslutsfattandet om att upprätta åtgärdsprogram till specialläraren på skolan. Rektorn beskriver att blanketten för beslut har förtydligats i och med att åtgärdsprogrammet nu finns med som bilaga till beslutet om att utarbeta åtgärdsprogram.

Skolinspektionen bedömer att det sätt som skolan hittills tillämpat bestämmelsen om åtgärdsprogram inte överensstämmer med författningarnas krav. Skolan har under tillsynen ändrat sina rutiner samt beslutsordning. Skolinspektionen avstår därmed från ingripande i denna del.

Författning:

3 kap. 9 § skollagen

28 kap. 16 § skollagen

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:

De skriftliga individuella utvecklingsplanerna uppfyller inte författningarnas krav.

Motivering:

Av skollagen framgår att läraren vid utvecklingssamtalet, i en skriftlig individuell utvecklingsplan, ska ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Utvecklingsplanen ska också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Lärarna på Askeby skola genomför utvecklingssamtal varje termin. Skolinspektionen har tagit del av exempel på individuella utvecklingsplaner som utarbetats på skolan i samband med utvecklingssamtalen.

Av exemplen framgår att eleverna inte får skriftliga omdömen i varje ämne som de undervisas i. Exempelvis gäller det ämnena idrott och hälsa, teknik och fysik.

I några fall sammanfattas inte de insatser som skolan ska vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Istället sammanfattas vad eleven behöver träna mer på. I något exempel läggs enbart ansvar på eleven/hemmet då insatser för att eleven ska nå målen beskrivs. Åtgärden som beskrivs är att eleven ska träna läsning i hemmet. Ingen övrig insats från skolans sida beskrivs. Detta är inte förenligt med författningarna.

Sammantaget behöver rektor se till att skriftliga individuella utvecklingsplaner utarbetas enligt författningarnas krav.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning:**

På skolenheten bedrivs inte systematiskt kvalitetsarbete enligt författningarnas krav.

Motivering:

Enligt skollagen ska varje skolenhet systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt författningarnas krav. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Rektorn för skolan beskriver en arbetsgång där rektorn tar fram prioriterade verksamhetsmål för läsåret. De prioriterade målen tas fram utifrån utvärderingar som arbetslagen gjort, enkätsammanställningar och föregående års resultat på de nationella ämnesproven samt måluppfyllelse i årskurs 5. Utifrån de av rektor utvalda prioriterade verksamhetsmålen skriver sedan arbetslagen konkretiserade mål för arbetslaget och kommunicerar dessa med rektor. Dessa mål följs kontinuerligt upp och arbetslaget analyserar vad de lärt sig och hur de vill gå vidare. Detta ligger till grund för kvalitetsredovisningen och rektors beslut om kommande läsårs prioriterade verksamhetsmål.

Av intervju med lärare framgår att lärare arbetar enskilt eller i samarbete med andra med att utveckla och förbättra sin egen undervisning. Lärarna arbetar även i samarbete med andra skolor med att implementera Lgr 11. Enligt lärarna har rektorn det övergripande ansvaret för deras arbete. Det finns dock en viss otydlighet vad gäller riktningen för skolans utvecklingsarbete. Rektorn har visioner, men de är inte befästa i personalgruppen.

De prioriterade målen som rektorn beskriver framgår av det underlag som rektorn tagit fram inför medarbetarsamtalen med lärarna, och till viss del av skolans kvalitetsredovisning. Skolans kvalitetsredovisning för år 2010/2011 är gemensam med Örtomta skola och Bankekinds skola. I stora delar går det inte att urskilja vilken av skolorna som texten gäller. Kopplingen till skolans lokala arbetsplan för läsåret 2011/2012 som lärarna arbetar utifrån är svag. Det framgår inte tydligt av någon dokumentation som Skolinspektionen erhållit hur skolan arbetar med att planera, följa upp och utvärdera verksamheten.

Sammantaget behöver rektorn ta ett större ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet som bedrivs på skolan. Skolinspektionen ser ett behov av ökad tydlighet beträffande mål, visioner och riktning.

Författning:

4 kap. 4 och 6 §§ skollagen

Bakgrund

Måluppfyllelse

Skolinspektionen har tagit del av skolans egna sammanställningar över elevernas måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 år 2010 och 2011. Sammanställningen visar att resultaten har förbättrats mellan dessa år. År 2011 nådde i stort sett alla elever målen i samtliga ämnen.

I Skolinspektionens enkät riktad till elever i årskurs 5 säger sig majoriteten av eleverna vara trygga på skolan. Rektorn och lärarna beskriver en liten skola där "alla känner alla". Diskussioner sker i vardagen om hur man ska vara mot varandra och andra värdegrundsfrågor. Lärarna tar snabbt tag i situationer som uppstår. Rektorn och lärarna behöver emellertid förbättra arbetet med att planera och följa upp arbetet med att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Trots att skolan ger eleverna förutsättningar att nå goda resultat, pekar Skolinspektionen i detta beslut på områden där författningarna inte följs.

Beskrivning av Askeby skola

Askeby skola ligger i samhället Askeby 1,5 mil öster om Linköping. På skolan finns årskurserna 4 och 5. Totalt cirka 60 elever går i två klasser. Skolan tar emot elever från Örtomta skola och Bankekinds skola, som båda omfattar förskoleklasser och årskurserna 1-3. Många av eleverna åker skolskjuts till skolan.

Lärarna utgör ett arbetslag som leds av en arbetslagledare. Skolan leds av en rektor som även är rektor för Bankekinds skola och Örtomta skola med tillhörande fritidshem.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit Mikael Ejerblom och Rut Hård af Segerstad.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Josefin Brüde Sundin
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen och bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten.

Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Tillsynen inriktas vanligtvis mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen** samt **enskild elevs rätt**. Utifrån en risk- och väsentlighetsanalys görs i vissa fall en begränsad tillsyn som inte omfattar alla områden.

Skolinspektionens tillsyn avser att visa i vilken utsträckning kommunens verksamhet inom de granskade områdena och vid den aktuella tidpunkten, *avviker* från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Den avser alltså inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i kommunens skolväsende.

Enligt övergångsbestämmelserna i lag om införande av skollagen samt i skolförordningen ska vissa bestämmelser om betyg i 2010 års skollag och 2011 års skolförordning inte tillämpas för elever i årskurs 9 under läsåret 2011/2012. Istället gäller bestämmelser i 1994 års grundskoleförordning. Enligt övergångsbestämmelsen i förordning om den nya läroplanen (Lgr 11) ska förordningen om 1994 års läroplan (Lpo 94) fortsätta gälla för elever i årskurs 9 i grundskolan under läsåret 2011/2012. Till följd av övergångsbestämmelserna redovisas även de bestämmelser som gäller för elever i årskurs 9 i författningshänvisningarna.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den aktuella skolan redovisas.¹ Skolinspektionens bedömning av kommunens ansvarstagande för förskola och annan pedagogisk verksamhet, fritidshem och vuxenutbildning redovisas i separata beslut. Iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen sammanställs i ett beslut (kommunbeslut).

Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat, samt på den information som inhämtas via intervjuer och observationer under Skolinspektionens besök i verksamheten. I underlaget ingår också en enkätundersökning riktad till elever, föräldrar och personal genomförd i Skolinspekt-

¹ Samtliga beslut går att finna på Skolinspektionen hemsida: www.skolinspektionen.se.

ionens regi.² Även information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Företrädare för kommunen ges möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter innan Skolinspektionen fattar beslut. Alla beslut kompletteras också med en muntlig återrapportering till företrädare för kommunen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor/förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som har vidtagits i kommunen, på skolorna och i övriga verksamheter inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

² Resultat från enkätundersökningen återfinns för respektive skola i Skolverkets databas SIRIS, se www.skolverket.se.